

Sygn. akt IV KK 67/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 grudnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Grzegorzczak (przewodniczący)

SSN Zbigniew Puskarski

SSN Barbara Skoczowska (sprawozdawca)

Protokolant Dorota Szczerbiak

przy udziale oskarżyciela prywatnego N. T.

w sprawie **M. P.**, wobec której umorzono postępowanie o czyny z art. 157 § 2 k.k. i art. 217 § 1 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie w dniu 11 grudnia 2014 r., kasacji, wniesionej przez pełnomocnika oskarżyciela prywatnego N.T., od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 13 września 2013 r., uchylającego wyrok Sądu Rejonowego w T. z dnia 11 kwietnia 2013 r., i umarzającego postępowanie na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k.

1. uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym,

2. zwraca N. T. wniesioną opłatę od kasacji w kwocie 450 (czterysta pięćdziesiąt) zł.

UZASADNIENIE

Oskarżyciel prywatny N. T. oskarżył M. P. o to, że:

1. w dniu 25 grudnia 2010 r. w T., poprzez kilkakrotne uderzenie N. T. pięściami po klatce piersiowej i twarzy spowodowała u niego obrażenia w postaci stłuczenia twarzy w okolicy jarzmowej lewej, które to obrażenia naruszyły czynności narządów jego ciała na okres poniżej 7 dni, tj. o przestępstwo z art. 157 § 2 k.k.;
2. w dniu 28 maja 2011 r. w T. poprzez kilkakrotne uderzenie N. T. rękoma po twarzy i ugryzienie go w nos spowodowała u niego obrażenia w postaci krwawiącego skaleczenia nosa po obu stronach-większego po stronie lewej oraz podbiegnięć krwawych i zadrapań w okolicy za prawym uchem, które to obrażenia naruszyły czynności narządów jego ciała na okres poniżej 7 dni, tj. o przestępstwo art. 157 § 2 k.k.

Sąd Rejonowy w T., wyrokiem z dnia 11 kwietnia 2013 r.:

1. na mocy art. 66 § 1 k.k. warunkowo umorzył postępowanie karne wobec M. P. o to, że
 - w dniu 25 grudnia 2010 r. w T. w mieszkaniu przy ul. J., poprzez kilkakrotne uderzenie pokrzywdzonego N. T. pięściami po klatce piersiowej, głowie i twarzy spowodowała u niego obrażenia ciała w postaci stłuczenia twarzy w okolicy jarzmowej lewej, które to obrażenia naruszyły czynności narządów jego ciała na okres poniżej 7 dni, czym wyczerpała ustawowe znamiona występku z art. 157 § 2 k.k.;
 - w dniu 28 maja 2011 r. w T. w mieszkaniu przy ul. J., działając wspólnie i w porozumieniu z inną ustaloną osobą, poprzez szarpanie N. T. i ugryzienie go w nos naruszyła jego nietykalność cielesną, czym wyczerpała ustawowe znamiona występku z art. 217 § 1 k.k.;
2. na podstawie art. 67 § 1 k.k. ustalił oskarżonej okres próby na 2 lata;
3. na podstawie art. 67 § 2 k.k. oddał oskarżoną w okresie próby pod dozór kuratora sądowego;
4. orzekł o kosztach procesu.

Od wyroku tego apelację złożył obrońca oskarżonej M. P. zaskarżając go w całości. Zarzucając:

1. „błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku mający wpływ na jego treść polegający na błędnym przyjęciu, że oskarżona:

- w dniu 25 grudnia 2010 r. spowodowała u pokrzywdzonego tzw. lekkie obrażenia ciała w postaci stłuczenia twarzy, kości jarzmowej lewej, gdy tymczasem materiał dowodowy nie potwierdził tych okoliczności;
 - w dniu 28 maja 2011 r. naruszyła nietykalność osobistą pokrzywdzonego, poprzez szarpanie i ugryzienie go w nos, gdy tymczasem materiał dowodowy nie potwierdza tej okoliczności, a zwłaszcza tego, aby oskarżona ugryzła pokrzywdzonego w nos, a samo zdarzenie było spowodowane przez pokrzywdzonego, który odmawiając opuszczenia mieszkania oskarżonej naruszył mir domowy i podjęte przez matkę oskarżonej działania były uzasadnione obroną konieczną;
2. naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 5 § 2 k.p.k. mające wpływ na treść wyroku poprzez nierozstrzygnięcie istniejących wątpliwości na korzyść oskarżonej w szczególności w zakresie rzekomego ugryzienia pokrzywdzonego w nos, albowiem w obliczu opinii biegłego złożonej na rozprawie, obrażenia ujawnione na nosie pokrzywdzonego mogły w równym stopniu powstać na skutek uderzeń dłonią z pierścionkami matki oskarżonej;
 3. naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 7 k.p.k. mające wpływ na treść wyroku poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę dowodów a zwłaszcza uznanie za wiarygodne zeznań pokrzywdzonego oraz członków jego rodziny z jednoczesną odmową wiarygodności zeznaniom rodzicom oskarżonej, gdy tymczasem ich zeznania w lepszym stopniu odzwierciedlają przebieg zdarzeń”,

obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonej, względnie uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Po rozpoznaniu apelacji obrońcy oskarżonej, Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 13 września 2013 r.:

1. uchylił zaskarżony wyrok i na mocy art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k. umorzył postępowanie karne wobec M. P. o przypisane jej czyny z art. 157 § 2 k.k. i art. 217 § 1 k.k.;
2. kosztami procesu w sprawie obciążył oskarżyciela prywatnego N. T.

Kasację od tego wyroku wniósł pełnomocnik oskarżyciela prywatnego N. T. i zaskarżając go na niekorzyść oskarżonej M. P., zarzucił „rażące naruszenie

prawa materialnego w postaci art. 1 § 2 k.k. w zw. z art. 115 § 2 k.k., mające istotny wpływ na treść tego orzeczenia, polegające na przyjęciu, iż czyny oskarżonej nie stanowią przestępstwa bowiem cechuje je znikomy stopień społecznej szkodliwości z pominięciem właściwych przesłanek oceny tego stopnia, z jednoczesnym uwzględnieniem przesłanek prawnie irrelevantnych, nie wymienionych w treści art. 115 § 2 k.k.” Podnosząc ten zarzut skarżący wniósł o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja pełnomocnika oskarżyciela prywatnego N. T. wniesiona na niekorzyść M. P. zasługuje na uwzględnienie, gdyż Sąd Okręgowy w K. uchylając wyrok i umarzając na mocy art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k. postępowanie karne wobec M. P. o przypisane jej czyny, dopuścił się rażącego naruszenia przepisów prawa materialnego wskazanych w kasacji.

Wskazać należy, że formułując normatywne przesłanki oceny stopnia społecznej szkodliwości czynu, ustawodawca zbudował zamknięty katalog okoliczności, z których każda charakteryzuje się prawną doniosłością. Pominięcie w ocenie jakiegokolwiek z nich, czy też formułowanie własnych okoliczności, odmiennych od ustawowych i nadawanie im zasadniczego znaczenia, stanowi naruszenie prawa materialnego i musi powodować uwzględnienie kasacji.

Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że Sąd Okręgowy w pełni zaakceptował ustalenia faktyczne dotyczące dwóch zdarzeń z dnia 25 grudnia 2010 r i z dnia 28 maja 2011 r. dokonane przez Sąd I instancji, jednakże nie podzielił poglądu tegoż Sądu dotyczącego oceny stopnia społecznej szkodliwości czynów oskarżonej. Jednakże Sąd odwoławczy, na co wskazuje skarżący, w ocenie stopnia społecznej szkodliwości czynów przypisanych M. P. jako znikomego, uwzględnił okoliczności nie mieszczące się w art. 115 § 2 k.k. i nie mające znaczenia dla tej oceny oraz nie wziął pod uwagę okoliczności istotnych dla owej oceny. Najistotniejsze jest jednak to, że dokonując analizy okoliczności, które zdaniem Sądu, miały wpływ na ocenę stopnia szkodliwości, dokonał tego zbiorczo, pomijając fakt, iż sprawa dotyczyła dwóch całkowicie odrębnych czynów

popołnionych w odstępie 5 miesięcy, w innych okolicznościach i nie z tych samych powodów.

Sąd odwoławczy kluczową rolę w ocenie stopnia karygodności zachowania oskarżonej przyznaje okolicznościom leżącym po stronie pokrzywdzonego, w tym jego postawie przejawiającej się brakiem spolegliwości wobec działań oskarżonej oraz niewykorzystaniem dysproporcji siły pomiędzy nim a jego żoną. Dokonując takiej oceny Sąd całkowicie jednak pomija dokonane przez Sąd I instancji ustalenia faktyczne. Przypomnieć należy, iż podczas pierwszego zdarzenia pokrzywdzony został nagle zaatakowany przez oskarżoną w chwili, gdy chciał uspokoić płaczące dziecko. Natomiast odnośnie drugiego, prawdopodobnie co do którego Sąd ustala, że pokrzywdzony wbrew naleganiom oskarżonej nie chciał podporządkować się jej zaleceniom i opuścić mieszkania, Sąd I instancji w całkowicie inny sposób opisuje postawę pokrzywdzonego podkreślając, że starał się on opuścić mieszkanie, jednakże oskarżona oraz jej matka utrudniały mu to. Sugerowanie natomiast, iż pokrzywdzony mógł uniknąć spornej sytuacji (nie podał Sąd, o które zdarzenie chodzi) wykorzystując swoją przewagę fizyczną, wydaje się być nieporozumieniem. Nie można bowiem czynić pozytywnych ustaleń na korzyść oskarżonej tylko dlatego, że pokrzywdzony nie chciał wykorzystać swojej przewagi i wziąć czynnego udziału w szarpaninie, co z pewnością doprowadziłoby tylko do zaostrzenia konfliktu.

Sąd Okręgowy chcąc wykazać znikomość społecznej szkodliwości czynów oskarżonej podnosi, że uszczerbek na zdrowiu jakiego doznał pokrzywdzony uznać należy za stosunkowo niewielki, jednakże w żaden sposób nie uzasadnia swojej oceny tej okoliczności, co ma zasadnicze znaczenie, gdyż Sąd I instancji tę samą okoliczność uznał za świadczącą o nieznacznej społecznej szkodliwości czynu, która uzasadniała warunkowe umorzenie postępowania karnego. Oczywiście Sąd odwoławczy może w odmienny sposób oceniać te same okoliczności niż uczynił to Sąd I instancji, jednakże w takiej sytuacji winien swoje stanowisko w sposób należyty uzasadnić.

Słusznie również wskazuje skarżący, że Sąd odwoławczy nie wziął pod uwagę okoliczności istotnych dla oceny stopnia społecznej szkodliwości, o których mowa w art. 115 § 2 k.k., jakimi są przede wszystkim sposób i okoliczności

popęłnienia obu czynów, motywacja oskarżonej oraz jej zamiar towarzyszący czynom, na które wyraźnie wskazywał Sąd I instancji, a które Sąd II instancji całkowicie pominął.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy, Sąd odwoławczy dokona oceny całościowej stopnia społecznej szkodliwości czynów zarzucanych oskarżonej M. P., odrębnie do każdego z nich, uwzględniającej całokształt okoliczności wymienionych w art. 115 § 2 k.k.

Zgodnie z treścią art. 527 § 4 k.p.k. wobec uwzględnienia kasacji, nakazano zwrot oskarżycielowi prywatnemu wniesionej przez niego opłaty sądowej w kwocie 450 złotych.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej wyroku.